

Posudek na bakalářskou práci

Název: Vyjednávání identity mobility vs. identity usazení v životě migranta

Autorka: Klára Jurková

Fakulta humanitních studií, Univerzita Kalova, Praha 2020, 49 s.

Předkládaná práce se věnuje relevantnímu tématu. Klade si otázku vyjednávání identity migranta, přičemž se explicitně zaměřuje na dva motivy: mobilitu versus usazení. Práce vychází z tezí, které formuluje současná literatura, tedy interpretují migranta jako jedince, který je vystaven tlaku usazení (sedentarismus) na straně jedné a představě pohybu (usazení v mobilitě) na straně druhé. Ambicí bakalářské práce tedy bylo zodpovědět otázku, jak tyto dva motivy jsou přítomny v konstrukci identity vybraného migranta. Data autorka získala na základě série narativních rozhovorů s migrantem. Jedná se tedy o případovou studii.

Na počátku mého posudku je třeba říci, že cesta za tématem a realizace projektu byla plná nástrah. Nejvíce však práci ovlivnila poslední etapa, kdy analýza a tvorba textu spočívaly na autorce práce. Důvody lze přičíst nejen nelehkému období koronavirové epidemie, ale také jisté plachosti autorky, která včas nezaklepla na online dveře.

Zadaný úkol nebyl snadný. Vyžadoval v rámci teoretické literatury najít most, který by propojil dva odlišné pohledy na migranta a v podstatě je představil jako dva diskurzivní rámce, které se v jisté podobě překlápějí do aktérských diskurzů a odkazují na různé polohy sebezpojetí migranta jako jedince. V tomto směru práci s literaturou pokládám za poměrně zdařilou, byť se v rámci teoretických východisek objevují pasáže, které bezprostředně nesouvisí s cílem, který byl pro interpretaci získaných dat vytýčen. Jinak ale v podstatě autorka prezentuje teze a koncepty, které podporují její výzkumný záměr. O migraci píše jako o zkušenosti, která se vписuje do života migranta. Migraci vnímá „jako dlouhotrvající procesy, jež budou ovlivňovat migranta po zbytek jeho života.“ Následně se odkazuje na literaturu, která se zabývá identitou integrace a transnacionální identitou. Zde autorka popisuje kategorie, na nichž autoři formulují konstrukci transnacionální identity. U transnacionálních identit je zvýznamňováno specifické vědění, sociální sítě, které překračují hranice státu, vztah k prostoru a prostorům a v tom kategorie domova. Zatímco u identity integrace autorka konstitutivní kategorie nepředstavuje (tematizována bývá majorita, adaptace a integrace s ní, učení se jazyka, kultury, překonávání bariér, stereotypy atd.). Takto pojatá práce s literaturou (identifikace kategorií, které odkazují na pozici migranta ve společnosti/světě/životě), tedy explicitní pojmenování kategorií by Kláře Jurkové pomohlo při analýze a interpretaci dat.

Metodologie se zaměřuje na představení narátora a koncepce a průběhu výzkumu. Klára Jurková vedla s informátorem opakované narativní rozhovory, aby vytvořila různé kontexty pro sebesituování migranta. Je škoda, že je poté neposílila ještě polostrukturovanými rozhovory, které by mohly posílit určitá témata. Autorka se pak také vztahuje k narativní analýze.

Bohužel popis a interpretace dat je nejslabší místo práce. Je výsledkem průniku tří okolností: náročného úkolu, který nebylo s to zvládnout intuitivně; rezignací na popsání postupu narativní analýzy; míjení se s vedoucí práce. Proto je tato část práce vybudována na prezentaci vytvořených dat, které autorka interpretuje holisticky, ale nenoří se pod povrch sděleného. Přitom by bylo velice zajímavé ukázat jak práce (zdroj příjmu) je v pojetí narátora chápán jako aspekt mobility, že je spojen

již s rodinou zkušeností, kdy se odjíždí za prací, aniž by to mělo znamenat ztrátu domova a pocitu přináležení k němu. Další zajímavý motiv, který na to navazuje, je aspekt „žít“, „užít si život“ ten je dáván do protikladu k práci, která představuje dočasnost, odstřížení do domova. Právě motiv „žít svůj“ život přispívá k usazení. To se ukazuje v deklaraci vztahu k přítelkyni, která ho usazuje na jedno místo v Evropě. Nicméně v rozhovorech se objevují další roviny, které migranta vedou k sebepojetí jako člověka v pohybu versus jako člověka který někam patří. Pro interpretaci by se dal využít i autorkou citovaný text o mobilní identitě, který odkazuje na skutečnost, že k mobilní identitu ustanovují místa, která mají liminální povahu. Proto v rámci obhajoby se autorka může vyjádřit, zda se narátor k nějakým takovým místům vztahoval, zda v rámci neformálních rozhovorů o takových místech mluvil, jakou mají povahu a jak to lze interpretovat.

V závěrečných oddílech bakalářské práce se pak autorka snaží odpovědět na výzkumnou otázku. Odpovědi odpovídají povaze analýzy. Přesto je vidět, že autorka o problému přemýšlela a dokázala je vztáhnout k vědění o migraci a postmigračních procesech.

Předkládaná práce splňuje podmínky pro daný typ kvalifikační práce. Důležitý bude také průběh obhajoby. Práci hodnotím ještě jako dobrou.

V Příbrami 16. září 2020

Dana Bittnerová